

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibus, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Septembris Et Octobris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10262

XXVIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77413)

tatis aeternae gloriæ cogitarent. Quam fidem nos quoque retinentes, & die ac nocte meditantes, toto corde ad Deum prompti, contemptu presentium futura tantummodo cogitemus, fructum regni aeterni, complexum & osculum Domini, conspectum Dei: ut sequamini in omnibus Rogatianum presbyterum, gloriosum senem, viam vobis ad gloriæ temporis nostri religiosa virtute & diuina dignatione facientem, qui cum Felicissimo fratre nostro, quieto semper & sobrio, excipiens ferocientis populi impetum, primum hospitium vobis in carcere præparauit, & metator quodam modo vester, nunc quoque vos antecedit. Quod ut consummetur in vobis, assiduis orationibus Dominum deprecamur, ut inijs ad summa pergentibus, quos confiteri fecit, faciat & coronari. Opto vos, fratres charissimi ac beatissimi, in Domino semper benè valere, & ad coronam cælestis gloriæ peruenire.

Commen-
dantur Ro-
gatianus
presbyter
& Felicissi-
mus.

VITA ET MARTYRIVM SANCTÆ MARTY-
RIS ANASTASIAE ROMANAE, AVTHORE SIMEO,
*ne Metaphrasæ, ut habetur in Tomis Aloysij. Est autem hæc
Anastasia diuersa ab illa, quæ celebra-
tur 25. Decembris.*

ITERIS mandatum est, duas fuisse Anastasias, ambas 23. Octobr.
quidem genere, claras longè aurem clariores confessio-
ne fidei: & eis patriam fuisse Romam veterem. Quarum
altera quidè viro pietate non bono breui tempore con-
iuncta matrimonio, cum nullam cum eo tori habuisset
consuetudinem, sed adhuc conseruaret pulchrum florem
virginitatis, marito interea morte amisso, vixit deinceps
in casta viduitate, & virtutum exercitatione, totis mani-
bus paternas opes effundens in egenos, & lubenter ven-
titans ad eos, qui propter Christum patiebantur, & carce-
res propter eos diligenter perscrutans, & omnibus mo-
dis eorum curam gerens, & saniem abstergens, & facile faciens ferre dolores, & ad-
huc quidem viuentes, doctrinis, consilijs, monitis confirmans, mortuorum autem
corpora splendide componens, & mandans sepultura, donè seipsam quoque pul-
cherrimum & funebrem ornatum illis præbuit, ut quæ per ignem fuerit oblata in ho-
locaustum, & sursum ad Deum lata sit in odorem suauitatis.

Cap. 1.
Dua Ana-
stasie mar-
tyres.

Istius Ana-
stasie vita
habetur 6.
Tomo, 25.
Decembris.

Altera autem viram elegit monasticam & quietam, omninò expers nuptiarum, & quæ ex eis oriuntur, tumultuum: sed cum pulchrum iugum Domini subiisset, & leue eius onus portasset, deinde etiam forti & excelso animo suscepit certamina pro pietate: & duplici ornata fuit corona, virginitatis, inquam, & decertationis. Cuius ab in-
eunte ætate educationem & exercitationem, & maxima illa propter Christum cer-
tamina vult ab initio persequi oratio. Ipsa ergò, relictis parentibus, & necessarijs, & ijs omnibus, quæ pertinent ad hæreditatem, in quodam monasterio vicesimo anno ætatis seipsam collocat: in quo docta & instituta à sacrosancta Sophia, (sic enim vo-
cabatur magistra) dignos etiam fructus, talibusque seminibus ac tali doctrinæ con-
uenientes, & producebat, & erat produciura. Inuidus autem & malignus, hæc sine
inuidia ferre non poterat: sed primum quidem ipsius domesticis eam aggreditur co-
pijs, & ex carne eius in eam hostem excitat, contendens vehementem illam & in-
tensam soluere exercitationem. Cum autem illa inimici machinas facile repulisset,
nec ea ratione ab eo capi & expugnari posset, is se rursus ad alias contulit insidias: &
ipsam quidè defert ad suos & impietatis ministros, quibus valde erat curæ perscrutari
eos, qui Christi sectabantur religionem. Illi verò statim currentes ad Præsidentem, (Is au-
tem erat Probus, Diocletiano tunc administrante imperiū) ipsi indicant eam neque
deos, neque Imperatorem colere: sed quendam Christum prædicare Deum verum, vi-
ramque solitariam, & coniugij expertem, ei, quæ versatur in societate & coniunctione,
præferre, insolitam quandam viuendi formam ostendentem virginibus. Cum ergò sta-
tim Probus theatrum coegisset frequentissimum, iubet beatam adduci Anastasiam.
Cumque venissent ministri ad sacrum illud monasterium, cum ipsis vestibus & * cla-
uibus fractis ianuis, maximo impetu ingressi, nominatim quærebant Anastasiam.

Cap. 2.
Anastasia
sanctimo-
nialis.

Tentatur à
sarcana.

Accusatur
apud præ-
sidem.

for. * clauis

Cap. 3.

Sophia confirmat S. Anastasia.

Sapè, si id fieri posset, pro Christo moriendū.

Matt. 26.

Cap. 4. S. Anastasia sistitur ad tribunal.

Index primū blauditur.

Cap. 5. Constantia virginis eximia.

Eius autem magistra Sophia cum repentinam illam adspexisset irruptionem, & causam non ignorasset, sed rem statim, ut erat, coniecisset, à militibus postulavit hanc gratiam, ut parum expectarent. Quæ cum lachrymans accepisset Anastasiam, & eam statuisset ex aduerso aræ, secretò, & Deum testem adhibens eorum, quæ dicebat: Ego quidem, inquit, ò iucundissima filia, cum te puellam accepissem, nihil à primo die ad hoc usque tempus prætermisi pro viribus, quod pertineret ad te instituentiam in ijs, quæ ad Deum pertinent. Tu autem cum iam perueneris ad ætatem plenitudinis Christi, vade ad ipsum exultans. Te enim ei hodiè despondeo, & offero, & trado. Ecce iam est paratus thalamus, & qui te vocat, est verax: & adsunt nuncij gaudij, ut te accipiant Christi sponsam, & deducant ad Regem in supèrna tabernacula. Vade ergò per hanc arctam & angustam viam, donec per martyrium pro ipso susceptum, in latitudine statuas pedes tuos. Nam iustum est, ò filia, non solum pro Christo pati, sed etiam sapè, si hoc fieri posset, mori propter illum. Si enim cum esset Dominus, mortuus est propter nos: quomodo non oportet nos, cum simus serui, promptò & alacri animo imitari illius mortem? Verùm nec mors quidem est, ò filia, propter Christum decessus, sed lætitia, gaudium, voluptas, splendor, pulchritudo, lux longè hac luce dulcior & pulchrior. Omnia illic ab interitu libera: omnia firma ac stabilia: omnia perpetua, & nunquam desinentia. Nè adspexeris, ò filia mea, ad acerbitatem Tyrannorum, & grauitatem suppliciorum. Ipse enim Christus sponsus tuus tibi aderit, dolores alleuans, & eripiens à necessitatibus. Quòd si etiam concesserit, ut tu malorum aliquid perpetiaris, quò tuam tolerantiam efficiat tuæ fidei probationem: at non in finem deferet & despiciet: sed te adhuc laborante, extingueretur quidem dolorum acerbitas: exorietur autem tibi consolatio & lux: & vita te amiciet, & gloria circumdabit. Ad hæc virgo: Optandum quidem est, inquit, ò mater, & orandum, ut quod à diuino proficiscatur auxilio, nè ad tantam Tyrannorum crudelitatem & insaniam deficiam. Nam spiritus quidem est promptus, caro autem infirma: sed roga communem Dominum, & ei supplica, ut mittat ad me virtutem ex alto, per quam potero resistere tam grauibus, quæ infliguntur, malis: & studebo, mater mea, illius confirmata virtute, tua monita perpetuò conseruare, neque vllum eorum negligam, aut eius obliuiscar.

Cum hæc virgo diceret, & magistræ tam dulcia & iucunda faceret promissa, irruerunt repentè milites, & eam, tanquam agnam, à matre auellentes, imponunt ei ferreum collare, & lætam adducunt ad Præsidentem. Illa autem ei stans ex aduerso, mente multo magis Christo adstabat suo sponso: & toto animi intuitu ad eum adspiciebat, & in eius speciem & pulchritudinem desigebat oculos intelligentiæ. Atque stupebant quidem quotquot aderant, & corporis eius pulchritudinem, eiusque moderationem & vultus dignitatem: Probus autem eam primū rogauit, quod esset ei nomen. Martyr autem: Vocor, inquit, Anastasia. Deus enim me fecit surgere, ut te, & patrem tuum hodiè pudore afficiam. Probus verò videns virginem in principio tam asperè respondisse, statuit eam aggredi blanditijs, & sic mollire asperitatem illius & duritiam, nesciens qualem frangere animum, & qualem circa fidem adamantem putaret se posse contere. Dicebat itaque: Tibi consulo, ò filia, ut ea eligas, quæ sunt tibi vtilia, & magnis dijs te adiungas, & eis vnà nobiscum sacrifices. Sic enim virò quidem iungèris matrimonio, cuius erit in ciuitate maxima autoritas: addentur autem tibi quoque pecuniæ, aurum, argentum, vestes, multitudo mancipiorum, erisque splendida & insignis. Apud te ergò considera, id consilij capiens, quod & tuæ conueniat pulchritudini, & animi nobilitati: neq; velis iræ nostræ facere periculum, nec discere quantum sit malū impietas. Ego enim tuæ pulchritudinis, tanquam eodem ortus sanguine, & tuus pater secūdum carnē, (deos testor) curā gerens, suggero quæ sunt profutura. Quòd si tu his non parueris, neque meis cesseris suasionibus, necessè erit, ut meā deinceps tantā experiaris seuitiam, quanta nunc benignitate frueris & mansuetudine: quo tempore & si ducaris pœnitentia, nihil forsasè tibi proderit.

His verbis auditis, martyr statim est recordata matèrnarum sapientis suæ magistræ admonitionum, & statim respondens: Mihi quidem, inquit, ò iudex, & sponsus, & diuitiæ, & vita est Christus: Mors autem propter ipsum subeunda, est mihi vita longè preciosior, propter quem non aurum, non argentū, non aliquid aliud ex ijs, quæ sunt in terra iucunda, mihi iucundum fuit existimatum. illum enim solum, illiusque consuetudinem magnifacio, qua sum fruitura. Ignis autè & ensis, & ferrum, & membrorum

rum abscissiones, & plagæ, & flagella, & si quid aliud à vobis excogitatum fuit ad cruciatum, ea sunt mihi voluptates potius, quàm tormenta, in illum solum defigenti oculos, & non ea solum pati pro illo cupienti, sed etiam, si fieri posset, mori miliès. Nè simules ergò te misereri speciei mei corporis, quæ flaccescit nõ minùs, quàm flores agri: sed fac potius id, quod est in tua potestate, aut situm est in morum tuorum crudelitate. Nam ego quidem ligneos aut lapideos deos nõquàm coluerim. His ad iram martyr incitat Præsides. Et primùm quidem plagas eius genis infligit. Deinde etiam dirumpit tunicam, illam pulchritudinem, quæ vel ipsis erat Angelis reuerenda, totam nudam ostensurus, absque vlllo velo, aut operculo, vt vel maiori pudore afficeret virginem, quæ turbæ & hominum oculis non erat assueta, vt quæ præter thalamũ & quietem nihil nouerat. Sic, inquit, oportet te tanta affici turpitudine & dedecore ante omnium oculos. Sed respiscens ab ea, quæ te tenet, amentia, ad deorum accede benignitatem: nec velis videre tantã pulchritudinem miserè ante tempus efflorescentem, & marcescentem. Nemo enim te, si non pareas, potuerit à meis manibus eripere: sed te minutatim dissectam, feris agrestibus apponam exedendam. Hoc velim sit tibi persuasum.

Cæsa in faciem, nudatur ab impuro præside.

Martyr autem: Mihi, inquit, ô Præsides, nõ est turpitudine aut dedecus, esse nudatam vestibus: sed maximus potius ornatus, & elegantissimus. Nam veteri homine exuta, nouum induã in iustitia & veritate. Non me ergò, sed te potius oportet propter hæc erubescere, quòd, tanquàm vestem, indueris impietate, & ingressa sit tanquàm aqua tua viscera, & sit tanquàm oleum in tuis ossibus. Interea autem capta vehementiori amore decertationis, & timens, nè Præsides emollitus, iam in medio certamine eam excluderet à stadio, hæc quoque adiecit: Crudelissime iudicium, minaris te mortem mihi esse allaturum: ad hoc sum tibi præsto: hoc enim est mihi planè optandũ. Quòd si etiam me in membra dissectueris, & linguam amputaueris, & dentes, manus & ungues, tunc me afficies maiori beneficio. Me enim totam, quantacunque sum, deo creatori: & hoc mihi semper est in votis, vt ipse glorificetur in omnibus meis membris, & sistam ante eius tribunal omnia mea membra nitentia ornatu confessionis. His Anastasia obstupescit toto cum theatro iudicem. Qui missis adhortationibus, processit ad supplicia. Et primùm quidem eam pronam à quatuor viris extensam, & quibusdam palis humi fixis alligatam, iubet tolli sublimem: & infernè quidem ignem oleo, & pice, & sulfure, & sarmentis vehementer accensum, eius subterni visceribus: à tribus autè rursus desuper hominibus simul vno impetu eius dorsum virginis cædi. Hæc quidem sic se habebant: & executioni mandatum fuit, quod iussit Præsides.

Cap. 6.

Prouocat in faciem præsidem.

Horrenda ei supplicia adhibentur.

Cum ea ergò diu sic pateretur, & dorsum quidem flagellis desuper laceraretur, viscera autem infernè conflagrarent, & venæ minuèrentur in cinerem, & concresceret ac consumeretur sanguis supplicio, vel ipsis auribus grauem afferente dolorem, martyr (ò verè generosum propter Christum animum, & superiorem naturam necessitatibus) solis precibus & Deo erat intenta: & quæ sunt à seculo admirabilia, in memoriam & os redigens (erat enim valde exercitata etiam in intelligentia diuinarum scripturarum) oratione, veluti quodã rore, extinguebat illum ignem dolorum. Quamobrem defessa illa bellua in hoc genere supplicij, eam iubet extendi super rotam, Et fuit quidem iussus statim mādatus executioni, & rota accepit virginem, insignis cruciatus, & malorum successio, quæ secundis contendebar obscurare priora. Deinde cum illa per quandam verteretur machinam, ossa quidē confringebantur, nerui autem & musculi extendebantur: & tota (pròh dolor) forma corporis excedebat à compage naturali. Illa autem eum rursus inuocabat, qui eius exaudiebat orationem, & poterat eam defendere in tempore afflictionis, & eripere à manu inimicorum, dicens: Deus deorum, Deus virtutum, Deus salutis meæ, à quo est patientia mea, in quo confidit anima mea, turris fortitudinis meæ, & refugium meum, ipse da nunc quoque auxilium ex afflictione. Deus, qui accingis me virtute: Deus, Deus meus, nè elongeris à me, quoniam defecit in dolore vita mea: Quoniam terræ adhæsit venter meus, & ossa mea tanquàm cremium aruerunt.

Ea vincit precibus.

Alia supplicia.

Alijs vincuntur precibus, supplicia isthæc.

Psal. 30.

Hæc precata, (ò celerem visitationem, ò velocissimum euentum) statim quidem relaxatur à graui illa machina, ne plagæ quidem, nec ignis vestigium ostendens in corpore. Quod quidem cum deberet obstupescere iudicem, & discutere nubem impietatis, quæ eum detinebat, ille ne minimum quidē potuit intueri ad eam, quæ illa fecerat

Cap. 8.

cerat miracula, virtutē, neque cor ad eam conuertere: sed erat adhuc crassus & stultus, & adhuc implicatus illa ebrietate incredulitatis, & insania ac caligine. Cū eā igitur rursus in lignum sustulisset, ferreis ipsam vngulis laniat crudelissimè. Illa autē rursus ad Deum tollit oculos: & statim fuit tantum adcepta auxilium, vt cū defessis essent satellites à continuo labore, ea affecta fuerit perindè, ac quæ nullum dolorem sentiret penitus. Propter quæ Præses in summam adductus dubitationem, cū nesciret quid ageret, & gestum, & habitum subindè mutabat, è sede frequenter exiiebat, nec ipse se poterat amplius continere, nec manere in eo, quo par est, ordine & moderatione.

Cap. 9.

Vbera eius
nouacula
excinduntur.

Vngues
euelluntur.

Deos falsos
afficit cō-
melia mar-
tyr Christi.

Cū autem propter dubitationem à se adeò discessisset, & fureret, ei etiam tale quid suggerit, qui cū eo seorsum loquebatur, diabolus: & iubet martyri vbera amputari nouacula. Res est autem grauissima mamillarum amputatio, & quæ potest afferre acerbissimos dolores, maximè cū cor sit situm in ea parte. Sed martyr, quæ vehementiori affectione amoris in Christū tenebatur, id quod est minus, contemnebat. Tyrannus autem rursus insignem fortitudinem contendens superare immodicis supplicijs, ei euellit ipsos vngues. Sed illa, tanquam nullum doloris habens sensum, adhuc vehementius Deo agebat gratias, quòd digna esset habita, quæ fieret ei conformis, & socia perpeffionum. Porrò autem deos quoquè Tyranni afficiebat contumelia, eos tenebras, errorem & dæmones, & si quid aliud fert ad animæ interitum, nominans. Quæ quidem ille audire non sustinens, (quæ enim est omnibus iucunda lux, est inimica oculo ægrotanti) iubet mediam ei linguam excindi extractam à gutture: cum ea autem vnà quoquè dentes excutit: & pro ore libero tales stultus reddit remunerationes. Ipsa verò nihil de sua remittens constantia, neque se molli-ter aut delicatè gerens, tandiū distulit amputationem, quandiū cum vocis instrumento posset vltimas Deo preces fundere.

Cap. 10.

Lingua scis
sa extrahi-
tur.
Dentes ex-
cutiuntur.

Cyrillus q-
dam marty-
rio corona-
tur.

S. Anastasia
decollatur.

Cū ei ergò, vt par erat, egisset gratias, & deindè rogasset, vt bono fine terminaret martyrium, deinceps autem pro ijs quoquè, qui ægrotant, ad eam accessuris intercessisset, & vocem è cælo audiisset, quæ confirmabat data fuisse, quæ petebat: Agedum, inquit carnifici, fac quæ sunt imperata: & linguam porrigit martyr, quæ diuina semper meditabatur, & loquebatur: & ferrum eam (prò holor) mediam excindit protinus. Deindè autem dentes quoquè excutit: fitque ei os fons sanguinis, qui sponsæ Christi totā vestè effecit purpurè, atque adeò quavis regia purpura preciosorem. Quo tempore dicitur, cū parum defecisset, aquam petiisse, & accepisse. Qui autè præbuit, fuit vir quidam, Cyrillus nomine, cuius adeò non erat pietas manifesta, vt talis quidem putaretur ab impijs: alioqui autè, quòd ad animæ attinet affectionem, fidelissimus, & in primis pius. Atque ille quidè magnā accipit mercedem pro poculo aquæ frigida, & se adeò vili emit coronam martyrij. Nam cū accepisset Probus, quòd is non solum fractus naturæ misericordia, & quòd misereretur mēbro- rum illorum amputationis: sed potius propter fidei societatem, & quòd nō sustine- ret videre sic aqua indigentem communis Domini ancillā maximè germanam, mar- tyri potum præbuisset, Dominicum in hoc implens mandatum, mortis ei affert sup- plicium. Deindè verò fert etiam vltimam in martyrem sententiā, & eam condemnat, vt vitam gladio finiat. Quod quidem cū factum esset, & ante ciuitatem sacrum il- lius caput fuisset amputatum, corpus quidem aliquandiū iacuit humi neglectum, in- tactum tamen, atque adeò à cæli & terræ aibus ac bestijs custoditum, vt quæ quo- dammodò reuererentur, quæ pro illorum creatore acceperat stigmata & iniurias. Deindè Sophiæ, quæ eam erudierat & educarat, Dei nutu admirabiliter redditur eius planè effectus orationis, & requies maternorum viscerum.

Cap. 11.

Sophia pro
martyre
orat nē in
penis à
Deo, defi-
ciat.

Cū enim virgo compræhensa duceretur ad martyrium, pro ea quidem animo angebatur eius magistra Sophia, timebatque & contremiscebat, tanquam non illa deinceps, sed ipsa in suis membris esset subitura martyrium: nē fortè emollita, acci- peret miserabile illud damnum coronarū. Ideoque prona humi iacens, in igne ora- tionis & calidis lachrymarum fluxionibus, Deum rogabat, supplicabat, obsecrabat, nē superaretur martyr à supplicijs. Postquam autem Anastasia iam pulcherrimum fi- nem imposuit martyrio, & transijt ad supernos thalamos, & ad firma illa ac stabilia, quæ desiderantur, bona, tunc accedens Angelus Domini, magistrā Sophiam à me- tu liberat & à curis, & quod maximè optabat, & erat ei auditu longè iucundissi- mum, eius auribus instillans renunciat, nempe virginis consummationem. Præterea
autem

autem eam quoque deducit ad reliquias: & quod desiderabat consequi, & quem admodum optabat videre, ei tradit reliquias tali ornamento confessionis, & tali amictu ornatas martyrij. Atque illa quidem statim circumfusa reliquijs, easque totas complectens, & vnumquodque membrum valde exosculans, & præ gaudio ac desiderio calidas in eas effundens lachrymas, dicebat: Filia iucundissima, filia mihi charissima, filia, quam ego in exercitatione, in silentio, & in laboribus pulchrè educaui, ago tibi gratias, quod materna præcepta non contempsisti, quod quæ pollicita fueras, obseruasti, & stetitisti promissis, nec es oblita monitorum: sed adstitisti Christo sponso tuo, vestimento virginitalis induta, variata stigmatibus martyrij, circumdata corona ex lapidibus preciosis: & nunc habitas in loco tabernaculi admirabilis, in domo gloriæ Domini, vbi est habitatio lætantium. Propterea rogo te, chara filia, & mater spiritalis, (Sic enim te inuocare est mihi conuenientius) esto mihi in hac breui & caduca vita bona nutrix senectutis, & pro me ad æternam vitam transmigrante intercedas, communem mihi placans Dominum.

Hæc illa filiorum amans, piaque ac religiosa anus, quæ sciebat, ita vt oportet filias parere & educare, cum dixisset martyri, & eam senilibus amplexa esset & composuisset manibus: egeret autem manu, quæ ei inferuisset in transferendis reliquijs, vt quæ esset, sicut diximus, verula, & ipsi potius esset opus manu & baculo: nullaque ipsi earum transportandarum suppetere ratio, & ideo staret apud se ægrè ferens, & animo anxia, repente duo quidam viri aduenientes, & forma & moribus reuerendi, sanctis manibus subiectis reliquijs, easque cum ipsa sublatis, prope urbem Romanam splendide & honorifice deposuerunt: Ad gloriam Dei patris, & Domini nostri Iesu Christi: Cum quo, & cum sancto spiritu illi sit honor & potentia in secula seculorum, Amen.

Sophia mi-
ro studio
complecti-
tur eius re-
liquias.

Cap. 12.

Nota mira-
culū in eius
reliquijs
transferen-
dis.

BEATI PETRI DAMIANI SERMO HISTORICVS IN FESTIUITATE SANCTI

Fidelis martyris.

NOSTIS, fratres charissimi, quia idcirco ad audiendas martyrum Christi victorias frequenter ex institutione Ecclesiastica conuenimus, vt dum eorum gestis instruumur, ad amorem cælestis patriæ, quam viriliter decertantes adepti sunt, feruentius accendamus: dumque illos audimus edicta Regum, minas principum, tribunalia iudicum conuenientes, tot suppliciorum genera percurrisse, pudeat ingenuos fidelium animos saltem carnis suæ vitijs nõ oblitere. Pudendum nanque est, sic bellatorum Christi spectare victorias, vt dum alios triumphalibus titulis insignitos, spolia ex hostibus reportare conspicimus, ipsi in pace domestica surreptibus vitijs, velut insidiantibus aduersarijs eneruiter succumbamus. Porrò autem beati martyres, & antequàm in certamine sanguinem funderent, diuersis florere virtutibus. Nobis autem, quia pro defensione fidei mori non possumus, consummata victoria est, si in sanctarum conuersatione virtutum viuere studeamus, vt inde nos protinus transferamur ad regnum, vnde illi meruere martyriū. Ex vitæ quippè meritis, quibus illi obtinere meruerunt sui certaminis palmam, inde nos absque vllò persecutionis obstaculo perducimur ad coronam. Aliud igitur in sanctis martyribus solummodò venerari & admirari debemus, aliud etiam imitari. Admiremur scilicet constanter & ingenue morientes: imitemur honesta morum conuersatione viuentes. Veneremur in illis, quòd corpus suum pro fide diuersis tradidere supplicijs: imitemur autem, quòd carnem suam antè crucifixerunt cum vitijs & concupiscentijs. Admiremur illos viriliter morientes, nè vitā ipsi negarent: sed & imitemur per charitatis zelum sanctis exhortationibus insistentes, vt ad vitam & alios traherent. Et vt breuiori quod gestio sermone concludam, tunc memoria martyrum dignè recolitur, si dum mors eorum ingerit audita miraculum, præcedens etiam vita ducitur in exemplum.

Eccè beatus martyr iste Fidelis, cuius hodiè festiuitatem colimus, sicut gestorum eius testatur historia, & antequàm martyrij præberetur occasio, vitam martyrio dignam

18. Octobr.
Cap. 11.

Ecclesia anti-
quiritus, san-
ctorū Vitas
in festis eo-
rū populis
confluenti-
bus enarra-
uit.

Sanctos in
quibus imi-
tari debe-
mus.

Festū S. Fi-
delis mar-
tyris.

dignam duxisse cognoscitur. Nam cum claris natalium titulis fulgeret, & arridente rerum copia, viam mundi posset non ingloriosus arripere, spreto magnarum quorumlibet patrocinio, religioso deuotus Episcopo maluit adherere, ut se patenter ostenderet non ad gratiam vel diuitias anhelare potentis, sed benedictionem potius eligere sacerdotis. Cum quo videlicet non ad litigiorum forensium iurgia, non ad praestigiosa signamenta scenarum, non ad theatralia dignum duxit commeari spectacula, sed martyrum potius carceres visitabat. Et quia deuotus martyribus fuit, quandoque martyr fieri & ipse promeruit. Sic & olim dispensator ille domus regiae Abdias, quia Prophetas centum in specubus absconditos pavit, prophetalem gratiam & ipse postmodum dignè remuneratus accepit. Et qui tunc pane simul & aqua Prophetarum aluit pia sedulitatis ministerio turbam, nunc Prophetarum suarum oraculis, caelestibus videlicet alimentis, vniuersam recreat & pascit Ecclesiam. Sic Iosue, qui Moyse, ductori videlicet Israeliticae plebis, obsequium famularum impendit, eidem postmodum plebi & laudabiliter praefuit, & de eius aduersariis cum magna gloria triumphauit. Quid Elisaeum referam, qui dum ab Elia separari nec ad momentum patitur, eius subinde spiritum duplicem promeretur? ac si iam tunc Dominus illud Euangelicum intonaret: **Qui recipit Prophetam in nomine Prophetarum, mercedem Prophetarum accipiet.**

Enimvero nec solum sanctis martyribus beatus iste Fidelis officium pie humilitatis exhibuit, sed diligentiam suam ad lucrandos etiam eos, qui idolorum erroribus tenebantur, extendit. Et sicut ipse propriis videtur verbis asserere, dum in seculari militia versaretur, magis diuino parebat imperio, quam terreno, adeo ut nonnullos a profana idololatriae cultura compesceret, & ad veri Dei notitiam salutaribus admonitionibus aduocaret. Militaribus quidem castris intererat, sed caelestis militiae signa gerebat. Armatus denique videbatur cum eis admisceri, sed pro caelestibus castris sociare sibi alienae professionis milites satagebat. Quibus nimirum non terrenae militiae balteum, non temporalis stipendij donatiuum, sed caelestis promittebat curiae municipium. Sub terrenae itaque militiae chlamyde pro castris caelestibus stabat, ut de terrena transfugas faceret, quibus numerum militiae caelestis auget. Huic & Dauid simile quid fecisse cognouimus, videlicet cum apud Achis Regem Geth, Saullem fugiens moraretur. Opulenta nimirum spolia de his saepe regionibus auferbat, quibus praedictus Achis imperabat: & ut ait scriptura, percutiebat Dauid omnem terram, nec relinquebat viuentem virum & mulierem, tollensque oues, & boues, & asinos, & camelos, & vestes, reuertebatur, & veniebat ad Achis. Quem cum interrogaret Achis: In quem irruisti hodie? fatebatur ille se contra meridiem Iuda, vel contra regiones Israel in fluxisse. Dauid itaque alienigenae Regi quasi deuotum se, urgente necessitate, praebuerat, sed ex profano eius populo strages plurimas coaceruabat: Beatus vero Fidelis sub seculari professione militiae in prociactu castrorum caelestium desudabat. Propterea mundo, immo principi huius mundi, cui specietenus seruire videbatur, illudens, sequaces quosque satagebat abstrahere, potiorisque militiae coetibus aggregare.

Ille igitur ferro nationes barbaricas obtruncabat: iste gladio spiritus, quod est verbum Dei, a carnali vita, inconditi & reuera barbarici ritus homines occidebat. Ille diuersorum turmas animalium rapuit: hic brutos homines ad Ecclesiae stabulum, & capessendae rationis pabulum vitale perduxit. Ille quaesitus Dei se populo testabatur extitisse contrarium: iste etiam parti fidelium quodam modo se perhibebat obistere, dum secularem militiam videretur cum infidelibus baiulare. Militari namque professione hoc superficetenus videbatur asserere, quod hereditatem Dei, cuius ipse pars erat, diuersis moribus, velut quibusdam gladijs, oppugnaret. Sic nimirum, sic sancta fraus liberius procedebat, dum is, cui suspicio deerat, acquirendis Christo fidelibus insistebat. Videmus igitur quia beatus Fidelis ad coronam martyrij, merito precedente, peruenit, qui lucrandis animabus verae charitatis studio & ante martyrium desudauit. Quasi enim bona terra & ferax prius germen sancti operis protulit, & sic deinde triumphalis gloriae lumen excepit. Hinc est enim quod in huius mundi primordio prius terra germinare praecipitur, sequenti vero die luminaria in caelo sunt: quia necesse est nos primò sanctae operationis vitales fructus afferre, ut ad contemplandum summam veritatis lumen valeamus postmodum peruenire. Domum nempè suam supra firmam petram in pace fundauerat, vnde postmodum

dum

Mundo mo-
ritur.

1. Reg. 13.

Iosue 1. &c.

4. Reg. 2.

Matth. 10.

Multos co-
uertit ad
Christum.

1. Reg. 27.

Sub secula-
ribus armis
militiae spi-
rituali va-
cat.

Ephes. 6.

Praecedere
vitae merito
venit ad pal-
mam mar-
tyrij.

Gen. 1.

Matth. 7.

dum venti minarum furerēt, dum diuersi suppliciorum fluctus impingerent, immobilis permanebat: & tanquā radix egregij trūci robur prius in occulto conceperat, quo sulca postmodum adulta seges auris impellentibus non cadebat. In pace igitur ex bona operatione promeruit, quod inuictus in persecutionis stadio & imperterritus stetit. Elaborauit in ocio, quod superauit in bello. Intrā pacis mœnia conquisiuit, quod in campo victor obtinuit.

Inter cætera autem meritorum eius insignia, illud quantæ gloriæ est, quod beatus hic & inuictissimus martyr, mox ut capite cæsus est, turbida tempestas & nimia coruscatio dicitur emeruisse? Hoc siquidem diuinæ fuit æquitatis indicium, ut per hoc manifestè claresceret, quod qui martyrem suum recipiebat in gloria, tortores eius dignè terrebat in ira. Ad terrificā dum itaque reprobos coruscatio & tempestas erupit, quibus videlicet comitantibus supernus arbiter ad iudicium venit, sicut per Prophetam dicitur: Ignis ante eum præibit, & in circuitu eius tempestas valida. Porro in morte Domini elementa turbata leguntur. Quantæ ergo dignitatis est, quamque nobilis insigne triumphī, adinstar Dominicæ mortis, etiam in decollatione martyris elementa fuisse commota? ut ex aliqua parte mortis eius moriendo teneret formā, cuius imitatus est viuendo doctrinam.

Illud etiam paruipendendum non est, quod quidam ex persecutoribus à dæmonio perhibetur arreptus, qui nimirum cum promitteret sepulturæ se corpus martyris cum magna reuerentia traditurum, si eo interueniente mereretur à dæmonio liberari, mox ut cadaver martyris tetigit, dæmon abscessit. In hoc etiam eiusdem nostri Redemptoris perspicuè videtur exemplum. Siquidem ex ipsis persecutoribus Domini quicumque mysterium sacrosancti corporis eius attingere meruerunt, à dæmonum iugo soluti sunt, ipso redempti sanguine, quem fuderant. Atque ut in martyrio suo seruus passionem Domini sui videatur quasi pedisequus imitari, dum carnifices principi suo miracula, quæ per beatum martyrem ostensa fuerant, nunciarent, cuiquam talia referre omninò prohibuit, perpetuoque celari territus imperauit. Quis enim hoc audiens, non illud protinus ad memoriam reuocet, quod principes sacerdotum dixere custodibus: Dicite, inquit, quia discipuli eius nocte venerunt, & furati sunt eum vobis dormientibus: & si auditum fuerit à Præside, nos suadebimus ei, & securos vos faciemus. Isti quidem docuere custodes, ut mendacium fingerent: ille præcepit officialibus, ut veritatem silentio supprimerent. Vtrique nimirum veritatis sunt inimici, dum aut commenta fallaciæ nequiter fabricant, aut veritatem silentio malignitatis occultant.

Nos autem, fratres charissimi, qui tam egregij constantiam præliatoris audiimus, qui tantæ virtutis insignia tanquā posita sub oculis intuemur, & ipsi virtutes habere cum Dei omnipotentis auxilio studeamus. Pudeat sub ignauix torpore languescere, qui alios cernimus cum tanta ad cælum gloria peruenire. Incalescat mens nostra ad agonem certaminis: & si non timet audacter cum hoste configere, non dubitet duce Christo facilem sibi victoriam prouenire. Et quidem nobis minor est labor, cum tamen commune sit præmium. Quis enim nesciat incomparabiliter esse difficilius, gladio ceruicem subdere, quàm gula illecebras cohibere? Quis non malit æstuarie laboribus, vel nuditate frigescere, quàm flammaram furentium incendia sustinere? Quis non leuius censeat esurire & sirire, quàm radi vngulis, vel bestiarum moribus tradi? An non periculosius est, in publico minantia frementium Regum mandata contemnere, quàm latenter in mente prauis cogitationibus contraire? semetipsum morti ultroneum tradere, quàm voluntates proprias, & carnis desideria refrenare? Cum itaque minus laborando ad eandem beatitudinem tendimus, cur decertantes in stadio imitari negligimus, ut confortes in patria victoribus existere valeamus? Pugnemus igitur, fratres mei, & infestantium nos vitiorum illecebras amputare curemus: non enim possumus hic gaudere de seculo, & illic regnare cum Christo. Et quidem beatos martyres cum membris diaboli dimicasse cognoscimus: nos autem cum ipso iniquorum capite incedibilis pugnae luctamen habemus. Illi vicerunt eum per membra sua immaniter sæuientem: nos superare præcipimur sub insidiarum fraudibus latitantem. Vtroque modo triumphum de illo gloriosus martyr Fidelis obtinuit, qui in pace per ædificationis gratiam ab eius vinculo nonnullos eripuit, & oblato persecutionis articulo, blandientem nihilominus, & terrentem per sua membra contempsit. Victus vicit, deiectus ascendit, proprium caput gladio sub-

Cur sancto
Dei decol-
lato, tem-
pestas orta sit.

Psal. 49.

Matth. 27.

Demoniz-
cus ad eius
corpus cu-
ratur.

Matth. 28.

Per Christū
datur in
agone vi-
ctoria.

subdidit, & ceruicem diaboli perpetuæ victoriæ pede calcavit. Nunc proculdubio inter ignitos supernæ Hierusalem lapides emicat, & cum purpuratis commilitonibus Imperatori suo cælestis harmoniæ carmen alternat. Felici nimirum cōmercio fragilem corporis exiit tunicam, & candidam immortalitatis adeptus est stolam. Caput decollatus amisit, & precioso nunc lapide coronatus incedit. Ille quippè cum remunerat in æterna iam quiete victorem, qui & inter bella dudum protexerat decerantem, Iesus Christus Dominus noster, qui cum Patre & Spiritu sancto viuit & regnat in secula seculorum, Amen.

Vides sanctorum animas statim post separationē à corporibus recipi in cælo?

EIVSDEM HYMNVS DE S. FIDELE MARTYRE.

Magna Fidelis merita sancta promit Ecclesia,
Qui morte mortem perdidit, & victor astra petijt.
Abiecto carnis onere, stola vestitur gloriæ:
Ter sis ab ore lachrymis, veris potitur gaudijs.

Vt ense cæsus moritur, sæua tempestas oritur,
Sic intentatur impijs vindicta iusti iudicis.
Quendam sed ex tortoribus malus inuadit spiritus,
Mox sanctæ glebæ iungitur, dira pestis excluditur.
Cordis orisque precibus te, martyr alme, petimus,
Nos tua per vestigia ad vitæ ducas præmia.
Sit Patri laus ingenito, sit decus Vnigenito,
Sit vtriusque parili maiestas summa Flamini.

Amen.

SERMO EGREGIVS MEGINHARDI MONACHI DE S. FERRVTIO MARTYRE. HABETVR IN ANTIQVIS MANVSRIPTIS CODICIBVS. NOS EVM IN CAPITA AD MARGINEM DISTINXIMVS.

Prologus Authoris ad Adelgerum Abbatem.

Iacob. 1.
Eccli. 41.

Lib. 1. Tusc.
Quæst.

Charitas
operando
se exercit.

Moguntia
opes & co-
pia.

Domino Adelgero cum grege sibi credito, Meginhardus exiguus, omne datum optimum, descendens à patre luminum. Iuxta laudem sapientiæ veridicam, qui propriam nouit occultare stultitiam, suam præstat abscondenti scientiam. Vndè sæpè rogati in laudem sancti Ferrutij scriptis aliquid edere, maluimus silèdo latere, quàm palàm subsannationi nugas promendo patere. Neque enim minimum nos illa Tulliana declamatio terruit, quæ tepidos sic carpens scriptores intonuit: Mandare quenquam literis cogitationes suas, qui eas nec disponere, nec illustrare possit, nec delectatione aliqua allicere lectorè, hominis est intemperanter abutentis & ocio & literis. Diutina siquidem deliberatione fluctuantes, vacaremus ne, an scriberemus, effectiua tandem illa charitas vicit, quæ non nisi operando ardoris sui flammam exercere nouit. Quæ verò nos tantilli per subarescentis stillam riui, quicquam nos præstare putemus fluctibus Rheni, qui quicquid natura preciosum, quicquid moralitate decorum, quicquid ratione splendidum mundus quadrangulariter teres vsquàm mortalibus effert, diuæ tumidus totum Moguntia confert? Ambrosios enim gremio confouet, qui diuinum vertice mellisui nectaris odorem adspirent: Augustinos, qui diuinitatē inter Cherubim speculari, miris armaria tractatibus adaugeant: Gregorios, qui verbi diuini pabula vigilantissimè ruminantes, in præoptuarijs ex hoc in illud eructuantibus, opportunè promendo recondant. Ibi fons philosophicus prata virentia riuus septenis inundat, gratisque potantes dulcedine terni saporis inebriat. Vndè suppliciter imploramus culminis celsitudinem vestri, quatenus inter aurea gemmeaque, quibus abundatis, poculorum genera, cratera vilis vel gustum non dedignemini, fraternæque mentis munusculum, humilitatis saltem gratia non aspernemini. Sed ecce dum supra vires conamur, sub onere labimur, & ad gressum liberum non valentes erigi, per terram trahimur depressi: vr in nobis impleatur, quod beatus Gregorius humiliter de se profitetur, quia vires quas imperitia denegat, charitas ministrat. Ipsius ergo meritis interue-

terueniētibus, cuius in laudem ex informi materia sermo cuderetur, oculus noster interior spiritus sancto mundante purgetur, aridumque cordis nostri desertum fonte in vitam æternam saliente rigeretur: quatenus quicquid dicitur, Deo gratum, egregio Ferrutio dignum, prudentiæque vestræ placabile reperiatur.

V M per organum spiritus sancti familiare, mirabilem & gloriosum Dominum in sanctis suis admoneamur laudare, non solum quotidianis obsequijs, sed & excellentiori quadam deuotione par est eos honorare. Summis enim studijs deuotionis obsequiū videtur exequendum, quod sanctis delatum, recurrit in Christum. Verum non homo solus diuinæ debitor prouocatur laudis, sed creatura potius omnis, rationalis videlicet, irrationalis & insensibilis. Per se quippè Deum laudat creatura rationalis & intelligibilis: per hominem verò irrationalis & insensibilis, dum eam homo consideras, vota conditori soluit iubilationis. Laudant autem Dominum & ipsa, quoniam laudationem Domini eorum parturit causa. Quæ autem dicuntur insensibiles creaturæ, si vel ipsum conditorē valeant sentire, paucis libet considerare. Si sensus à sentiendo dicitur, omnis creatura Deū sentire probatur. Secundum se nanque creatorem sentit creatura, vbi etiam se non sentit vita. Est autem sensus à sentiendo, quo creatura Deum sentiens, eius obtemperanter obedit imperio. Nam imperante fide si transferantur montes, insensibiles utique Deum sentiunt rupes. Omnis ergò creatura sensum habet in Deum.

Martyrum autem Christi memoriam, omnium fidelium deuotione recolendam, festiuis gaudijs laudibus ve debitis venerari, quid ferat emolumentum, iuxta vires ingenii nostri, in initio dicendi opere precium duximus perscrutari. Nam si desit emolumentum, ex superuacuo causæ tractatur negociū. Omnis itaque profectus, de causa parturiente progreditur. Sed omnis causa efficiens esse probatur. Omne autem efficiens, maius est eo, quod efficitur. Vnde rectè quærenda videtur causa gaudiorū, quò lucidius pateat emolumentum. Neque enim paruulorum more nos decet effluere: qui genuino mox ab vtero in incolatus huius ærumnam profusi, sicut gratis vagitibus, nescijsque plorantibus ora rigantur, sic & in varios gratulationum gestus sine causa laxantur. Nos verò, qui iam quæ paruulorum sunt, euacuauimus, qui robur virile, solido cibo spiritualium pasti deliciarum, induimus, qui per speculum & in ænigmate videmus, quod facie reuelata sumus visuri, gaudia nostra gaudiorumque prouentus ratione conducit contemplari. Quid autem rectius causam dixerim gaudiorum vel profectus nostri, quàm bonitatem Dei? Ipse nanque bonitatis origo, profectusque totius perfectissima consummatio, iustus rerum dispensator atque moderator, humanæque salutis amator, electis suis agonizantibus gratiam largitur pro gratia, dum pro laboribus momentaneis præmia tribuit sempiterna, peccatores atque sceleratos, largus in misericordia, bonitate saluat gratuita.

Prospiciens enim fragilitati delinquentium, spirituum caelestium & hominum, vitæ puritate actionisque sinceritate sibi placentium, nobis prouidit patrociniū: quatenus erratis nostris innumerabilibus offensus, ipsis placetur interuenientibus. Et hoc merito gaudijs religiosis, officiosaque recolimus veneratione, sanctos videlicet gratia laboreque meruisse, ut apud iudicem districtum nobis valeant prodesse. Quod autem gratius emolumentum, quàm ipsorum interuentu nexibus exui delictorum, diuersis mundi casibus eripi, post mortemque cum ipsis, si tamen fideliter eos imitemur, gaudijs sempiternis perfrui? Quid autè prodest eos magnoperè venerari, quos in quantum carnalis cōuersationis fragilitas admittit, nō satagamus imitari? Ipsi quippè sumpta cruce Christū sunt imitando secuti: nos verò tardi atque desidiōsi, si Christum nō possumus sequi, forma sint nobis vel homines puri. Habet etenim moderna pax Ecclesiæ martyrium suum, certamen habet proprium, quo contra multiformes versutissimi hostis insidias legitimè consilientes, sanctorum quoquomodo per gratiam Christi mereamur esse confortes. Si enim, ut ait Apostolus, passionum socij fuerimus, simul & consolationis erimus: & si mortis Christi similitudini complantati facti fuerimus, simul & resurrectionis erimus.

Est ergò facile, solenni celebratione martyres venerari: sed arduum atque diffi-

X x x l c,

Octobr. 28.
Cap. 1.
Psal. 130.

Honor sanctis habitus redundat in Christum.

Ioh. 1. 1.

1. Cor. 13.

Cap. 2.
Martyrum memoriam celebrare quid conferat.

1. Cor. 13.

Iohan. 1.

Cap. 3.
Patrociniū Angelorum & hominum beatorum.

Martyrium Ecclesiæ in pace.

1. Cor. 1.
Rom. 6.

Cap. 4.

- le, martyres imitari. Abijciat autem Christianus, quod libet: vincat animo, quod terret, & imitationem plenariam exerceat. Arcum enim iter duæ res nobis faciunt & angustum, contemptus voluptatum atque tolerantia passionum. In his ergo si vicerimus, veri erimus Christi martyrumque laudatores, veri erimus & imitatores. Iam verò certaminis athletarum Christi materiam subtilius intueamur, quatenus insignium contemplatione meritorum, laudibus eos venerabilius prosequamur. Vniuersitatis ergo conditor Deus, inter omnia quæ bona creauit, & hominem bonum plasmauit, sed non summè: illius autem essentialis summique boni participatione, cuius inmutabilis boni omne quod est mutabile, in quantum est, bonum est participatio. Neque enim summum poterit esse, quod est mutabile. Hunc denique, quem ad imaginem & similitudinem diuinam manus sacra confinxit, immortalitate decorauit, prudentia, ratione, consilio præmuniuit, arbitrij libertate donauit: ut pro dignitate conditionis imperaret mundo, soli seruiret Deo, pro famulatu spontaneo dignè remunerandus, vel pro contemptu voluntario meritò puniendus. Hunc igitur angelus apostata beatitudinis locum, quem superbiendo perdiderat ipse, inuidiosè dolens subiturum, dolis circumuentum deiecit incautum: sicque cum omni prole posthuma possedit eum, quasi iure sibi subiectum. Iure quippè quodammodo possedit, quem sibi consensisse vi nulla coëgit, sed suggestione sola consentaneum subegit.
- Cap. 5. Cumque generalem totius humanæ propaginis massam, præuaricationis huius complecteretur reatus, Deoque contempto, mundus hosti maligno seruiret vniuersus, creator omnium Deus, natura bonus, voluntate potens, opere misericors, propter nimiam charitatem suam hominis lapsi misertus, per ætates seculi cunctas, electionis quædam sibi vasa seruaui, per quæ pietate paterna cæteros ad originalem beatitudinè quandoque respirare monuit & instruxit. Verùm hoc seductor ille fraudulentus non æquanimitè tulit: sed vasa misericordiam, per vasa perditionis & iræ impugnare non destitit. Nam in Genesi qui vocantur filij Dei, nisi iusti & timorati nec immeritò, dum pro diuini cultus obsequio filiationis illis proueniret adoptio. Et horum memoria benedicta, sic ex thymiamatis Dauidici emanat fragrantia: Hæc est generatio quærentium Dominum, quærentium faciem Dei Iacob. & Generatio rectorum benedicetur. & id genus plurima, quibus passim redidat diuina pagina. Qui verò per filios hominum, nisi peccatores exprimuntur, qui carnis pro fragilitate in omnem lasciuiam dissoluti, detestandorum operum executione reprobantur? De his in thymiamate supradicto sic exhalatur, vbi iuxta proprietates aromatum, cum dulcibus amara miscentur: Corrupti sunt, & abominabiles facti sunt in studijs suis. & infra: Contritio & infelicitas in vijs eorum. Sapientia quoque sacrarium, licet in fine pertusum, Christi que vas electionis eximium, iidem penè verbis, sed eodem sensu, erroris eorum inter cætera sic describunt deuia Qui commutauerunt incorruptibilis Dei gloriam in imaginis corruptibilis hominis figuram, & volucrum, & quadrupedum, & serpentium. Et quia non in notitia Deum probauerunt habere, tradidit illos in passiones ignominia.
- Cap. 6. Sic ab initio duæ ciuitates, per multas constructæ sunt diuersitates: vna Dei, altera diaboli: hæc de virtute in virtutem proficiente, illa sacrilegijs omni que vitiorum immanitate semper decidente. Ciuitas quippè Dei, Hierusalem est illa cælestis, verè visio pacis, quæ partim adhuc in membris Christi peregrinatur in terris, partim cum Domino regnat in cælis. Ciuitas verò diaboli, Babylon est illa cõfusionis plena, quæ seducendo fornicari facit omnes gentes in prostitutione sua. Studiorum ergo varietate, dum suo quæque cresceret molimine, princeps huius mundi persequeretur in membris suis ciuitatem Dei. Aemulationis enim diuersitas virtutibus perpetem cum vitijs parit conflictum: quoniam in vniuersali furore vitiorum generalis non capit constantia virtutum. Hæc igitur æmulatio, hæc innocentia conditio sancti sanguinem à rerum manet initio. Denique protomartyr iustus Abel per Cain malignum necatur: Hebræi Deicolæ in tribulationis camino per Chaldæos examinantur, filij Israël per Aegyptios affliguntur: per apostatantem populum Domini propheta sancti mortificantur: cruentissimo genere mortis per Antiochum Machabæi trucidantur. Et hi quidem vocabulo tali meritò videntur insigniri, qui certamine forti cum antiquo serpente congressi, gloriosissimi reportauerunt insignia triumphi. In his, ut ita dixerim, primùm animus enituit militia triūphalis: quia licet ante eos omnibus penè

penè iustis, pro rectitudinis zelo persecutionem passis, Deum tamen negare, & idolis manufactis inferuire cogebatur nullus, exceptis pueris tribus, fornacis per Nabuchodonosor probatis ignibus. His ergò tunc nouum, & retrò seculis inauditum, dignè concessum est hoc victoriæ genus, quasi iam instaret tempus, quo testium Christi victoriosissimus horum trita vestigia sequeretur exercitus. Hinc inter cunctos veteris testamenti martyres, horum tantum cum Euangelicæ fidei triumphatoribus infra sacrosanctæ actionis mysteria veneratur memoria: vt quorum par extitit agonis materia, parque victoria, pari triumpho decorentur & gloria.

Inter hæc, dilectissimi, dominator ille truculentissimus in omne mortalium genus adhuc potestatis suæ vires exercuit, nec vlllo modo iugum captiuitatis excutere valuit, qui libero pollens arbitrio, hosti se spontè per cōsensum subdidit. Hoc, inquam, iugum ratione nulla poterat solui, donè à facie computresceret olei. Ineffabilis igitur dispensatione pietatis, & inenarrabilis gratia dilectionis, ad humani redemptionem generis Deus pater ex cælestis militiæ virtutibus nullum, sed filium suum misit vnigenitum, vt ex carne virginea carnem indueret, & eadem forma eademque materia, quam vicerat, hostem debellaret, hominemque libertati pristinæ restitueret. Hic æquitatis magno iure & incompræhensibilis opus erat arte sapientiæ: quia quod malignus ille sub iuris sui iamdiu possederat ditone, nō potuit perdere, nisi eadem, quam vicerat, natura reincente. Hominis itaque factor homo factus, in terris virginea suxit vbera, regens sidera, panis viuus esuriit, fons vitæ sitiuit, lux dormiuit: ab itinere via fatigata, falsò veritas est accusata: iudex viuorum & mortuorum à mortali iudicatur, ab iniustis iustitia damnatur, spinis botrus coronatur, fundamentum suspenditur, virtus infirmatur, salus vulneratur, vita moritur. Propter hoc quippè qui erat sine initio, ex materno ortum habere dignatus est vtero: vt illius humilitas nostra fieret sublimitas, Crux eius nostra victoria, mors illius nostra salus & vita. In hoc deniquè apparuit filius Dei, vt solueret opera diaboli. Congressus ergò cum leuitathan carne, quam induerat, hamum diuinitatis latentem inescavit, sicque moriens, hostem, dum se vicisse crederet, prostrauit, tartaroque spoliato, victor resurrexit: cælosque conscendens, aditum nobis vitæ, quæ ignea clausit atque versatilis rhomphea, referauit. Hinc prædicationis Apostolicæ sub Christo vero sole per orbem rutilante fulgore, zelo ductus princeps seculi huius, vasa doluit suæ captiuitatis auferri, spoliæque distribui.

Efferatus itaque persecutiones commonuit, prælia concitauit. Vndè potestas terrena conspirans, contra Christi nomen armatur, persecutionis turbo grassatur, fidelis quisque pro fidei veræ confessione macatur. Imperiale per totum orbem nimis vrgebat edictum, nomen funditus extirpari Christianum. Lege promulgatur publica, sanciri delatoribus præmia: Christianos verò sacrificantes, muneribus & honoribus amplissimis cumulari: vel in Christo perseverantes, pro maiestatis regiæ contemptu varijs & exquisitis cruciatibus mortificari. Tum verò corpora sancta passim rapiuntur, cæduntur, igne cremantur, mēbratim discerpuntur, modis omnibus crudeliter afficiuntur. Neque verò artubus exanimatis parcebatur: laniabantur, incendebantur, spargebantur, nec saltem sepeliri sinebantur, & quibus per Christum cæli aperiebantur, ab infidelibus communis omniū viuentium mater terra negabatur. Inter hæc millena discrimina tyrones Christi mālunt occidi, quàm vinci: quorū virilis constantia infatigata semper triumphat perseverantia. Hoc est sanctorum martyrum commune consilium, commune commercium, contemnere fugientia, comparare permanentia: viuere moriendo, nè moriantur viuendo: & semel moriendo semper viuere, quàm paululum viuendo perpetualiter interire. Hoc est, inquam, sanctorum commune prudensque consiliū, hoc commune felixque cōmercium. Horū sufferentiā mirā cum principibus suis mundus inhorruit, in quorum cordibus iam vilescens aruit: qui nec blādimentis mollebātur, nec tormētis acerrimis frangebantur.

Neque verò in hoc procinctu Dominico soli coronabantur viri: foemina quoque licet sexu fragili, animo tamen agonizabant virili: sed & virgines tenellæ, dum lasciuum gestiunt corporis sexum domare, cruento corpore seculum, Christo auxiliante, domuere. Est itaque corona gloriosior, vbi sexus infirmior: quia virilis animus in foeminis maius aliquid facit, quandò sub pondere passionis fragilitas foeminea non deficit. Gemit autem nunc cum suis satellitibus horum pedibus prostratus inimicus, quos, vt videbatur, ignominiosè morientes, est se vicisse gauisus: dolet eorum inter-

Dan. 3.

Esa. 10.

Christi charitas erga humanum genus.

Crux Christi, nostra victoria: mors, vita & salus nostra.

Gen. 3.

Cap. 8. Diabolus incitat tyranos in Christianos

Martyrum omnium studium.

Cap. 9.

Corona gloriosior, vbi sexus est infirmior.

Intercessio
sanctorum
quid præ-
stet.

Cap. 10.

S. Ferrutij
virtus.

Eius crebra
miracula.

1. Cor. 14.

Gen. 14.
3. Reg. 13.

Cap. 11.

1. Mach. 1.

Moguntia
vacuum.

Galliarum
vastationes

1. Cor. 8.

1. Cor. 15.

Cap. 12.

Historia
brevis S.
Ferrutij.

Diutene-
tur in cu-
stodia, lon-

uentu molimina cuncta malignitatis suæ cassari: dolet eorum suffragijs corporis & animæ impedimenta subleuari. Hæc ergo, fratres, agonis materia Sanctorum, hæc est nostrorum causa gaudiorum, hoc nostri profectus emolumentum, hoc in sanctos non minimum pietatis deuotionisque documentum.

In hoc exercitu candidato triumphantium militum Christi, qui cum patientia proni cucurrerunt in huius stadio seculi, velut preciosissimum Dominici ferti margaritum, specialis noster patronus, gloriosissimus videlicet Ferrutus, virtutum gloria clarus, meritorum prerogatiua præfulget venerandus. Hic itaque dum in his moribundis degeret membris, contempsit mortem quandoque venturam, vt vitam acquireret sine sine mansurâ, fideli prudentique consideratione perdens, quod & tentum periret, vt quod perire non posset, moriens inueniret. Huic quippè præfatio quodam Ferrutij nomen est inditum: quia sicut ferro non solum lapides & ligna, sed & cætera vincuntur metalla: ipsum verò non nisi solo vincitur igne: sic ille solo diuini amoris victus ardore, machinamenta cuncta mundanæ spiritualisque deuicit malitiæ. Verum quia vitæ vel passionis eius tempora seu gesta non reperiuntur, laudis ipsius præconia non silebuntur, dum meritorum insignia frequenti miraculorum attestatione panduntur. Licet enim signa, secundum Apostolum, non fidelibus, sed infidelibus data sint, necessariò tamen aliquandò conferuntur & fidelibus: quatenus quorundam sanctorum actus cum occulto Dei iudicio lateant, signorum experimento merita pateant. Non autem in laudibus diuinis Ferrutus solus absque gestorum rememoratione celebratur, cum in vtriusque testamenti serie viri præcipui sine genealogijs commemorentur. Sic quippè Melchisedech ille, qui in veri sacerdotij typo panem & vinum obtulit: sic Elias, qui populum Israëli in gladio & igne iudicauit: sic prophetarum plurimi repente videntur induci: sic in nouo Thomas, Bartholomæus & Matthias Apostoli: sic per plures martyrum Christi, quorum merita placeat non eò minus venerari, quò constat ortus eorum vel actus sine periculo nesciri.

Quòd autem sancti Ferrutij latent actus, siue Scriptorum penuria contigisse conijcimus, quos præcis temporibus in Germanorum partibus non a deo floruisse cognouimus: seu certè si quibuscunque studijs exarati fuerant, bellorum deperisse turbibus. Sic quippè Hierosolymis lex diuina flammis legitur Chaldaicis incensa: sic vrbium plurimarum & nobilissimarum credibile indicatur perisse monimeta. Neque enim facile persuaderi potest Moguntiam, excellentissimis Galliarum ciuitatibus conferendam, literalis immunem studij tunc temporis torpuisse, gentiumque cunctarum mercibus vberimè refertam, liberalibus disciplinis, quibus præstantissimus omnium diuitiarum honor debetur, caruisse. Sed ex innumerabilibus fortè bellorum cladibus, quæ Galliam Germaniamque vastauerunt, cum Moguntia, tum plurimarum vrbium, quæ non extant, monumenta perierunt. In Chronicis itaque curiosius requisitis inuenimus Archadij, Honorij Theodosijque iunioris temporibus, sub Pharamundo, Clodio, Meroueoque Francorum Regibus, Romanis adhuc imperantibus, Gallias à diuersis attritis gentibus, vrbes solatenus dirutas incolis captiuatis, villas exustas: vbi cum suppellectili reliqua, liberalis etiam, si qua fuerat, poterat aboleri disciplina. Vnde nè pro certis incerta probasse videamur, quod habemus in promptu, sequamur, magnaliumque Dei laudatores potius, quam iudiciorum eius incomprehensibilium scrutatores, inueniamur. Proposimus autem hoc sermone ad gaudium spirituale mentes audientium prouocare, quò plus per charitatem edificantem, ad sanctorum societatem proficiamus, quam per scientiam infantem, ab interni gaudij, delectatione deficiamus. Sed humani tarditas ingenij quia vix ad intellectualem perceptionem potest adduci, nisi cordis interna prius cognitione pascantur exteriori, iuxta quod Apostolus ait, Non prius quod spirituale, sed quod animale, deinde quod spirituale: dicemus secundum quod percepimus, non quidè narratione plena martyris huius sanctissimi certamina, sed summam perstringentes nouissima.

Ex literis itaque mausolei, quo sacratissima medelaque scia reconduntur ossa, vir iste beatus cognoscitur Moguntia demoratus, amoreque diuino cingulum militare soluisse, altaribusque sacris, Christo deinceps victurus, arma deuouisse. Hinc vrbs præfectus ira commotus, incertum Christianus an ethnicus, vltra Rhenum castello sanctum transmigravit exilio, ferroque vincum carceri mancipauit tenebrosò. Diutina verò maceratus inedia, per sex menses beneficia non experiebatur humana: sed carnali destitutus iuuamine, spiritali diuinitus solamine fulciebatur. Hinc itaque populum

culum passionis amarum non exhorruit: securus autem calicem mortis exhaust, quem prius pro exemplo summus bibit medicus, nē lethalem eum, sed medicinalem, crederet agrotus. Securus, inquam, mortis exhauserat calicem, quia per hanc amaritudinem ad inestimabilem se peruenturum speravit dulcedinem. Poenas igitur fortiter & currens, calicē Domini latus bibit, sicque mense septimo felix in Domino quieuit. Pulchrè verò qui posthabitis actualis vitæ laboribus, Deo vacare disponebat in contemplationibus, impedimentis absoluitur popularibus, loco munitiori atque secretiori destinatur, vinculis amoris Christi constringitur, tenebris mundanæ noctis addicitur, vt lumine veri solis indeficienti potiatur: materialis fame panis afficitur, vt verbi diuini pabulo satietur. Et hīc quidem senis mensibus, quasi sex seculi huius ætatibus, varijs tribulationum pressuris examinatus, mense septimo, velut ætate septima cum electis omnibus requietionis sabbatum celebrat festiuus, expectans feliciter octauam, solennitatem scilicet resurrectionis celeberrimam, cum corruptio mutabitur incorruptione, mortaleque vestietur immortalitate: cum Hierusalem cælestis ciuis effectus, agnum quocunquē iērit, comitabitur: cum spiritibus Angelicis sociatus, contemplatione diuina satiabitur.

Sed forte quæritur ab aliquo, cur sanctus hic inter martyres solenni glorificetur officio, cum sanguinem non fuderit pro Domino? Huic autem facilis obijcitur à sano sapiente responsio, quia martyrium sola sanguinis non facit effusio, non etiam sola carnis afflictio, sed & mundi cordis contritio, salutarisque spiritus humiliatio. Neque enim minoris apud Deum meriti, squaloris carcerarij, tenebrarum, vinculorum, solitudinis, longæque famis morosa credenda est exercitatio, quàm momentanea capitis obruncatio. Nec dubitandum reor athleram Christi constantissimū, qui in his tormentis spiritum gessit inuictissimum, ceruices spontè carnifici præbiturum, si sic iniquitatis disceretur iudicium. Iniquissimus autem iudex maluit hunc in pœnis differri, sperans eius vel fame cōstantiam flecti: qui nō expauesceret, fortassis autem optaret, pro Christo gladio plecti. Martyr ergò dignè prædicatur, inter martyres meritò colitur, quem etsi sanguinis purpura non venustat, virtutū tamen mentorumque venustissimè ornat varietas. Huius ergò viri beatissimi corpus presbyter Eugenius, adnitente Berégario, summa cum diligentia collectū, castello tumulauit, titulūque causam summam perstringentem cōposuit, sperās in resurrectione se cum eo partem habiturū, quē humanitatis obsequijs profecutus est vel defunctū.

Ibi deniquè mēbra sacratissima, beneficijs diuinitus comitata, à ciuibus frequentata, vsque ad Lulli venerabilis pacificè quieuerūt pontificatūs tēpora, qui post sanctissimum martyrem atque pontificem Bonifaciū, sedis Moguntiacensis strenuè rexit populū. Hic itaque prædecessoris atque magistri sui sequax egregius, cum per sedis suæ diocesim ecclesias cōstrueret, monasteria fundaret, regnumque Francorum Christianæ religionis cultu longè lateque nobilitaret, reliquias sancti Ferrutij in Lantantium locum transtulit, Deoque sub cœnobialis normæ disciplina militantes adunare curauit, spiritu feruentes, spe gaudentes, idipsum inuicem sentientes, animas suas castificantes in obedientia charitatis, in amore fraternitatis. Boni verò pastoris vsus prouidentia, fratribus ipsis, nē deficerent in mandatorum Domini via, victūs atque vestitūs sufficientes redditus contradidit, ipsumque locum, donè in corpore vixit, summa deuotione pro sancti reuerentia coluit. Postquam autem domus eius terrestris habitationis huius luteæ soluta est, vt non manufactam, sed æternam in cælis inhabitaret, pontificatūs illius pariter & religionis successores Richolfus, Haistolphus & Rabanus, eadem deuotione locum sanctum coluerunt, ecclesiam amplificauerunt, tumbam sanctarum exuuiarum decenter composuerunt, pauperes Christi sacris ossibus excubantes humanitatis summæ consolatione fouerunt.

Et nos, fratres charissimi, Deum, ex quo, per quem, & in quo sunt cūcta, quæ sunt bona, laudemus, & pro modulo nostro secundum multitudinem miserationū eius glorificemus, qui nobis talem dignatus est conferre patronum, cuius excellentia meritum, solamen laborum, & fructum nobis æternorum obtineat præmiorū. Præsentem verò nostrum specialemque patronum imploremus omnes, imploremus singuli sedulitate votorum, quatenus fragilitatis nostræ percipiat gemitus, humanos nostros excessūs apud supernos excuset auditus, piè patrocinando nos foueat, pastorem nostrū protegat, familiam defendat, locum custodiat, à spirituum malignorum nos tueatur insidijs, ab innumeris huius mundi cœuat periculis: vt ipsius & omnium

ga crucia-
rus inedia.for. ferens
Decedit in
carcere.

I. Cor. 15:

Apoc. 14.

Cap. 13.

Martyrium
non sola fa-
cit sangui-
nis fusio.Eugenius &
Berégarius
sacrum eius
corpus sepe-
liunt.Cap. 14.
S. Lullus 2.
Episcopus
Moguntia-
nensis.Transferū-
tur reliquiæ
S. Ferrutij
in monaste-
riū Bliden-
stat.

2. Cor. 5.

Cap. 15.
Rom. 11.S. Ferrutius
patronus
ciuitatis
Moguntie-
nensis.

sanctorum interuenientibus meritis, ad illa pertingere mereamur gaudia beatitudinis, quæ non vidit oculus, nec audiuit auditus, nec humanus capere valuit intellectus, quæ Deus ante tempora secularia suis præparauit dilectoribus: Cuius honor, laus & imperium sine fine permanet in secula seculorum, Amen.

VITA S. FARONIS EPISCOPI MELDENSIS, EX
MS. CODICIBVS, PER F. LAURENTIVM
Surium paraphrasticòs descriptum.

Octobr. 28.
Cap. 1.
Pater S. Faronis.

Trèm mactr.

Vualbertus
Episcopus
Meldensis.

Vixit in aua
Faro iuuenis.

Cap. 2.

Clotarium
Regis oprime
admonet.

Faro sua
prudencia
seruat morti
destinatos.

Saxonum
dita cædes.

Cap. 3.

BEATVS Faro patrem habuit Hagnericum Burgundionem, ad eum charum Theodeberto Austrasianorū Regi, vt ab eo in aulam accitus, inter proceres nō mediocriter clarus extiterit. Celebrem eum reddebat, quod Rex eius consilij vteretur, quod præclara esset sapientia ornatus, hospitalitatis studiosus, sanctorum virorum susceptor & hospes deditissimus atque humanissimus. Animo enim perspicaci facillè intelligebat in eorum mentibus habitare Christum, quem in eis venerabatur. Duxit verò coniugem, generis præstantia haudquaquam ipsi imparem. Leodegunda ea dicebatur, tresque ei peperit filios, Faronem, de quo nobis est sermo, Vualbertum & Chalnoaldum: itemque Faram filiam, multa probitate conspicuam. Chalnoaldum pater voluit à beato Columbano, illustri sanctitate Abbate, erudiri, cum is in vasta habitaret solitudine, cui etiam ad iussum beati Columbani fera bellua parere didicit, vt in eius gestis habetur. Vualbertus à sancto Columbano cum fratre Chalnoaldo & beato Agilo filio Agnoaldi, qui fuit Hagnerici frater, traditus est Eustachio magnæ doctrinæ & sanctitatis viro, ipsiusque Columbani discipulo, instituendus: quibus & plerique alij adiuncti fuere, qui postea Ecclesiarum præfules eximij extiterunt. Vualbertus quidem decimus nonus à beato Dionysio pro vitæ suæ meritis creatus est Meldensium antistes. Denique Faro à patre Hagnerico in aulam Theodeberti Regis adductus est, sperans se eum suæ dignitatis successorem habiturum, quemadmodum etiã postea euénit. Nam quoad Theodebertus regno positus est. Faro sanctus iuuenis militari habitu apud eum degens, inter palatij primarios viros haud vulgari eius familiaritate vsus est.

Porro cum Theodeberti & Theodorici Regum ditiones Clotario cessissent, apud eum quoque Faro præcipuum gratiæ & amicitia locum obtinuit: atque ea fiducia fretus, admonerat Regem mundi huius blandimenta & illecebras, celestis beatitudinis contemplatione calcare, omnibus se comem & amabilem exhibere, adus & mores suos ad virtutis præscriptum componere. Dabat etiam operam humanitatis & misericordiæ officijs & operibus, ita vt reos capitis liberare studeret. Nec desunt, qui scribant missos tum ad Clotarium Regem à Saxonum gente legatos, eosque verbis iniurijs vsos, vsque ad eum Clotarij animum exacerbasse, vt iusserit eos confestim interfici, ira præcipite eum extimulante. Et quantum proceres eum à tali facinore dehortarentur, dicerentque si legatis quantum inimicæ gentis eam vim afferat, eum ius gentium violaturum, & contra ipsas quoque Francorum leges venturum, nihil tamen apud iratum Regem efficere potuisse, quod ruptis moderationis habenis, sanum consilium non admitteret. Tum verò magna vsu prudentia Faronem, dixisse vt fieret quod Rex mandasset, sed ita tamen, vt in posterum diem legatorum cædes differretur. Eam sententiam omnium sedisse animis, legatos ea nocte à milite custoditos: ad eos autem accessisse Faronem, & tantum suis apud eos sermonibus effecisse, vt Christiana religione voluerint initiari: atque id cum ille Regi & aulicis indicasset, non solum vita donatos, sed etiam muneribus affectos, ad suos cum gaudio reuertisse. At postea tamen Saxonum gentem à Clotario, filio suo Dagoberto, qui ab eis vulneratus erat in capite, opem ferente vsque ad eum debellatam esse, vt neminem permiserit ex eis manere superstitem, qui gladij eius mensuram excederet.

Interea autem, cum apud Clotarium Regem multa præclare gereret, sororem Faram virginem sanctissimam cognouit magno ipsius videndi desiderio teneri. Accessit igitur ad eam, & intantum familiari eius colloquio sapientique oratione permotus est, vt amplissimos palatij honores, Regisque singularem amicitiam sibi negligendam putaret,

putarit, ipsiusque coniugij oblectamenta, adhuc vigente iuuentutis flore, respuerit, & consentiente vxore Blidechilde, Ecclesiastico ordini se adiunxerit, Ecclesiam beati Stephani Meldensis, quæ tum magna premebatur paupertate, multis villarum opibus ditavit, sanctæ quoque Faræ cœnobium magnificè sublimavit, & non ciues modò, sed etiam peregrinos & exules suis facultatibus sustentavit. Crescente autem fama sanctitatis eius, gens Anglorum magno eius amore incensa, puellas virgines mittebat, quæ eius opera in monasterijs Faræ & alio quodam, Christo militarent. Porro * Chillenum Scotum, virum sanctum, ad Atrebatenses ipse misit, quos ille sana doctrina & illustribus miraculis ad Christum traduxit.

Consentiente vxore, S. Faro clero se iungit.

* Quidam hunc aiunt fratrem Faronis fuisse. Cap. 4. Chillenus fractum vitæ precibus redintegrat.

Sedente quandoque eodem Chilleno ad mensam cum Farone, poculum vitreum è manibus pincernæ excidens, cōfractum est. Cernens ea reminstri animum perturbatum Chillenus, vultumque eius pallore perfusum, clam ei innuit, vt fragmenta poculi ipsi præberet. Quæ cum accepisset, fufis ad Dominum precibus, pro fragmentis redintegratum poculum homini mœerenti restituit.

Cum è vita decessisset Vualbertus Meldensis Episcopus, beati Faronis frater, in eius locum, annuente Clotario Rege, Faro subrogatus est. Ad eam autem dignitatem euectus, quanta vitæ sanctitate virtutumque splendore claruerit, satis declarant miracula, quæ per eum Christus efficere dignatus est. Beatus Audoënus in fundo suo monasterium condidit ad torrentem Resbacensem: cumque beati Petri Apostolorum principis oratorium cuperet dedicari, ei rei operam suam nauauit Faro sanctissimus, quippè in cuius diocesi extractum esset, atque Audoënus eius loci ordinationem omnem ex eius consilio facere decreuerat. Ipso autem dedicationis die paruū quidem, sed egregiè politum, marmor pontifices benedicentes, cum deinde altari imponere vellent, humi collapsum, ita duas in partes scissum est, vt ferro sectum videri posset. Id conspicati antistites Faro & Amandus, proceresque Audoënus & Eligius, in terram sese prosternunt, Deoque preces offerunt. Inde ab oratione surgentes, marmor Crucis signo consignant, moxque adeò inter se partes coalescunt, vt nullum fracturæ vestigium cerneretur.

Cap. 5. S. Faro fit Episcopus Meldensis.

Marmor fractum instauratur diuinitus.

Quodam Paschali tempore cum sacro chrismate populum beatus Faro confirmaret, quidam puer cæcus inter alios accessit: qui vbi chrismate vinctus est, lumen cæli, quod nunquam antea viderat, iucundissimum adspexit, simulque sancti spiritus gratiam ex confirmatione secum reportauit.

Cap. 6. Nota de chrismate miraculum.

Cum beatus vir domesticam visitaret ouiculas vrbs suæ, paternam illis adhibens curam & sollicitudinem, casu carcerem, in quo vincti homines detinebantur, præterijt. Id sentientes miseri illi, petunt veniam facinorum, & vinculorum solutionem. Mox ille pietate commotus, Abire, inquit, liberi, quandoquidem factorum vos pœnitet. Ad eam vocem vincula confestim soluta sunt, non autem detrectare imperium sancti antistitis, in quo Christi virtutem sentirent.

Cap. 7. Soluti verbo captiuos.

Neque illud silentio premeendum putamus, qua virtute animi & prudentia, cum iam sacrum Christo seruitura accepisset velamen coniunx eius Blidechildis, beatissimi viri tentatione, ab inuido & maligno dæmone illi iniectam, extinxerit. Cum enim illa sanctimonialis in propria quadam villa sua Deo famularetur, beatus Faro in memoriam redijt amoris & pulchritudinis eius. Itaque misit ad eam, iubens vt ad se veniret. Illa vt audiuit, non est mota loco. Misit iterum Episcopus, & nec sic quidem venire voluit. Vbi autem tertius venit nuncius, sentiens illa sancti viri animum pertinacem, vt & suæ & illius pudicitia consuleret, deposuit vestes, quæ cultiores videri possent: capitis torondit pilos, induensque se cilicio, ea deformitate se ei visendam obrulit. Ille verò tali eam habitu & specie contemplatus, vehementer exhorruit, dolens se tentationi eatenus celsisse, multumque admirans, foemine singulari prudentia ab illicito opere sese reuocatum.

Cap. 8.

Mira arte tentatio beati viri extinguitur.

Egressus est quandoque vir Dei ab vrbe Meldensi ad beati Remigij oratorium precandi causa. Cumque ab oratione surgeret, repente ad eius aures perfertur clamor miserabilis, luctusque ingens hominum, in quadam naui medijs in fluctibus permultos perijsse dolentium. Tum ille conscenso ponte, prono vultu se prosternit, orat Dominum Iesum pro salute miserorum: post mediam ferè horam flumen baculo, quem tenebat manu, tangit: fit res admiratione dignissima: sine vllius rudentis aut remigis adminiculo, naus ab vndis emergit, submersi omnes in litus exeunt, quorum iam erat vita planè deplorata.

Cap. 9.

Mulci submersi redeunt ad vitam.

Cap. 10.
Fuit Episcopus
66. an.
nis.

Multa sunt alia sancti Episcopi præclara opera, quæ tamen, nè rædium lectori fastidioso afferamus, prætermittimus. Fuit in Episcopatu à Clotario Rege vsque ad Childericum annis sexaginta sex. Migravit autem post multos labores ad beatam requiem, Ecclesia Meldensi lugente, lætantibus Angelis. Cæcus quidam ab ipso ortu, cum in Rothomagensium finibus degeret prochlâ Meldensi ciuitate, nocturna visione admonitus est ad eum beati Faronis petere, visum eius meritis impetraturus. Credit homo visioni, seque accingit itineri. Postquam ad locum indicatum peruénit, omnibus tum diurnis, tum nocturnis horis monachis psallentibus se adiungit, auidissimè expectans promissum oculorū lumen. Et ecce cum sub aurorâ quandoquæ staret ad sepulcrum beati viri, monachis cantantibus versum illum, Deus misereatur nostrî, & benedicat nobis, illuminet vultum suum super nos: palpebræ hætenus semper clausæ, stillantes sanguinem, aperiuntur: perspicueque cernit, qui ad illud vsque tempus lumen ignorauerat: præstante Domino nostro Iesu Christo, cui est honor & gloria in secula seculorum, Amen.

Psal. 66.

Cæcus videt.

Cap. 11.
Lege vitam
S. Eustachij
cap. 3. & 4.

Hætenus beati Faronis historia in MS. codicibus habetur, quàm satis confirmant ea, quæ in vita sancti Eustachij siue Eustasij Abbatis Luxouienensis 29. Martij Tomo 2. leguntur. Fit enim ibi quoque mentio Chagnerici, quæ hæc historia Hagnericum vocat, qui fuit beati Faronis pater: itemque Landegundæ, siue, vt hic appellatur, Leodegundæ matris eius: Burgundoforæ quoque sororis eius, quam ego sentio eandem esse, quam nostræ historiæ author Faram nominat. Tum etiam Chagnoaldi, siue, vt noster habet, Chalnoaldi, qui beati Faronis & Faræ frater fuit. Facile autem ab alijs atque alijs aliter atque aliter propria nomina scribuntur & pronunciantur, quæ tamen res nihil mutat personas ipsas. Malè autem in Historia beati Eustachij cap. 3. non longè ab initio, pro Chagnoaldum, scriptum est, Magnoaldum: quo in loco puto mihi imposuisse manuscripsum codicem, minimè tunc obseruatis ijs, quæ postea de Chagnoaldo eodem capite sequuntur: qui tamen error leuiculus est.

VITA DIVI LVDOVICI MORBIOLI BONO-
NIENSIS, EX CARMINIBVS FRATRIS IOHANNIS BA-
ptiste Mantuani Carmelite ad Innocentium octauum Pontificem: compen-
dio conscripta per Carolum Sigonium virum doctissimum, quam
ad nos misit Illustrissimus Cardinalis Gabriel Pa-
leotus Episcopus Bononiensis.

Octobr. 28.
S. Ludouici
patria.

Fit Monachus.

Vitæ eius
asperitas.

Abstinētia.

Prædicat
Dei verbū.

LUDOVICVS Morbiolus Bononiæ natus est ex gente obscura, vir fuit mediæ staturæ, formæ decoræ, barba & capillo nigro, cæsarie crispæ. Ab ineunte ætate avaritiæ & libidini fuit deditus, verum mox graui & periculoso morbo oppressus, ad Deum se conuertit, ac patientiam in primis & vitæ asperitatem amauit. Religionem autem professus, primùm colore Carmelitarū est vsus, deindè albo. Pellibus ouium sæpè corpus velaui, inhorrescēte hyeme vestem tenuissimā induit, & calceos respuit, ita vt etiam nudis pedibus glaciem premeret. Pro cingulo funem adhibuit. Crines aluit, sed promissos & incomptos. Primùm sedem propriā nullam habuit, sed huc atque illuc errauit: post in domo Pauli Lupari ciuis Bononiensis habitauit. Cæterum aut humi, aut in duris stramētis cubare assuevit, lapidem sibi pro cervicali sternens. Cibo delectatus est non solum tenui, sed etiā vili, eumque, si delicatior videretur, cinere sæpè conspersit. Omnino carnibus abstinit: ficus, poma, nuces atque olera frequētauit, quæ aut cruda sumpsit, aut certè sine oleo coxit. Ità ex summa inedia maciem summam contraxit. Per noctem lacrymās lapide pectus percutiebat, totus in meditatione passionis Christi defixus. Interdiū, nè ocio langueret, sacras ex ossibus imagines sculpere didicit, aut prædicationi se tradidit, homines ad cælestē gloriam consecandā & humanam contemendam adhortans. Cum iter faciebat, asello vehi consueuerat: & cum manus vinculis, collū capistro implicitū gereret, ridente hominis insaniam populo, de mundo & de seme ipso triumphare dicebat. Huius prædicationis Bononia, Mutina, Regiū, Ferraria & Mantua testes fuerunt. Cultus diuinus auctus est, ab eo luminaribus ad altaria in stitutis.

Cum

DE S. NARCISSO EPISCOPO HIÉROSOLYMITANO. 1077

Cum vitam ad annum vsque quinquagesimum secundum produxisset, quinto Calend. Nouembris migravit ad caelum, sepultusque est in coemeterio ecclesiae cathedralis sancti Petri: & post sex menses, cum miraculis clarere coepisset, in ecclesiam translatus est. Huius vitam frater Baptista Mantuanus Carmelita versibus scripsit ad Innocentium Pontificem octauum, vnde haec sumpsimus. Felix obitus
c. us.
Translatio.

HISTORIA BREVIS S. NARCISSI EPISCOPI HIÉROSOLYMITANI, EX ECCLESIAST. HISTO-

*riae Eusebij Casareensis Lib. 6. Cap. 8. & 9. Interprete
Iohanne Christophorono Anglo.*

VBI Seuerus imperiū ad annos decem & octo administrauerat, Antoninus eius filius, ad eum honorem euehitur. Eodem tempore vnus ex eorum numero, qui in ea turbulenta persecutionis tempestate se fortes & inuictos presti- Octobr. 29.
tissent, & post certamina, pro fidei confessione suscepta, essent integri & incolumes diuina prouidentia seruati, nomine Alexāder, quem modò Episcopum Ecclesiae Hierosolymitanæ fuisse monstraui-
mus, propterea quòd confessione fidei Christianæ temporibus persecutionis nobilitatus erat, Episcopatu, quem dixi, cum adhuc Narcissus, qui cum in eo officio anteibat, superstes esset, dignatus fuit. Præter multas alias admirabiles res gestas, quas qui ex ea Ecclesia sunt, ex sermone ac traditione fratrum, gradatim & ordine succedentium, de Narcisso narrant, hoc præterea miraculum ab eo editum referunt:

In magna & solenni Paschatis vigilia, oleum diaconis & ministris Ecclesiae defuisse perhibent. Vnde cum vniuersam multitudinem grauis quædam ægrotudo & demissio animi occuparet, Narcissum ferunt his, qui luminaria apparabant, præcepisse, vt aquam ex puteo quodam, qui erat in proximo, haurirent, & ad ipsum afferrent. Quo absque mora peracto, cum super aqua orauisse, mandasseque vt cum vera & constanti in Dominum fide, eam in luminarium vasa infunderent. Quod vbi fecerant, contra omnem rationem, incredibili quadam & diuina virtute, naturam aquæ in olei naturam commutatam: & pro certo illius miraculi indicio, fratres complures, qui illuc erant, eo quidem tempore permultum ex illo oleo reseruaerunt, ex quo etiam aliquantulum ad nostram vsque ætatem custoditum est. Pleraque item alia, memoria quidem digna, de vita istius viri commemorant, in quibus eiusmodi quiddam traditum est: Nota de so-
leni Pascha-
tis vigilia.
Luminariū
in templis
vñs anti-
quissimus.

Cum quidam nequam perditum homuncionem grauem & seueram eam rationem, qua per vniuersam vitam tum in hominibus acriter admonendis, tum in eorum vitijs corrigendis vti consuevit, nequiquam ferre possent, præ metu, nè ipsi propter infinita scelera, quorum sibi ipsi conscij erant, iudicati ab eo poenas luerent: coeperunt contra illum consutis dolis conspirare, & turpem quandam criminationis calumniam in eum conijcere: deinde quo magis auditoribus criminationis falsò obiecta fidenter facerent, eam iureiurando confirmare, atque vnus sic deierare: Si non verè dixerim, opto vt ignis incendio miserè dispeream. Alter verò sic: Si non verè dixerim, opto vt fædo ac sæuo morbo corpus absumatur. Tertius autem hoc modo: Opto, si non verè dixerim, vt luminibus penitus orbatus sim. Verum quauis nemo ex fidelibus, propter nobilitatam ac testatam inter omnes omninò Narcissi castimoniam, atque adeò ob vitæ rationem ex virtutis regula traductam, illis vel grauissimo iureiurando se obstringentibus, animum aut fidem adhibuerit: ille ipse tamen partim præ indignitate obiectæ criminationis, partim præ cupiditate vitæ in sapientiæ ac virtutis studio degendæ, quam iam diu optauerat, ab oculis vniuersæ multitudinis se penitus remouit, & in solitudine locisque desertis ad multorum annorum spatium vitam transegit. Verum sublimis ille diuinæ iustitiæ ultionisque obtutus, his sceleribus patris, minimè acquieuit: sed quam celerrimè impios illos & nequam homines, qui inter iurandum tam diris execrationibus se contra se ipsos obligassent, grauibus calamitatibus oppressit. Tres viri
nequam cri-
minationis
calumniam
in Narcis-
sum conij-
ciunt.

Pri-